

กฎกระทรวง

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากกัมมันตรังสี

พ.ศ. ๒๕๕๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และวรรคสอง กับมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“กากกัมมันตรังสี” หมายความว่า วัสดุในรูปของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซที่เป็นวัสดุกัมมันตรังสี หรือประกอบหรือปนเปื้อนด้วยวัสดุกัมมันตรังสี ที่มีค่ากัมมันตภาพต่อปริมาณ หรือกัมมันตภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ปลอดภัยที่กำหนดโดยคณะกรรมการ และผู้ครอบครองวัสดุนั้นไม่ประสงค์จะใช้งานอีกต่อไป และให้หมายความรวมถึงวัสดุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นกากกัมมันตรังสี

“การจัดการกากกัมมันตรังสี” หมายความว่า กระบวนการดำเนินการทุกขั้นตอนซึ่งเกี่ยวข้องในการรวบรวม การคัดแยก การจำแนก การจัดเก็บ การบำบัด การแปรสภาพ การทิ้งและการจัดการกากกัมมันตรังสี และให้หมายความรวมถึงการขนส่งกากกัมมันตรังสีด้วย

“เกณฑ์ปลอดภัย” หมายความว่า ค่ากัมมันตภาพต่อปริมาณ หรือกัมมันตภาพรวมที่สามารถปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมได้ ทั้งนี้ ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“การแปรสภาพ” หมายความว่า กระบวนการแปลงสภาพกากกัมมันตรังสีภายในภาชนะบรรจุกากกัมมันตรังสีให้อยู่ในรูปหรือสถานะที่เหมาะสมต่อการเคลื่อนย้าย การขนส่ง การเก็บพัก หรือการทิ้งกากกัมมันตรังสีโดยถาวร

“ต้นกำเนิดรังสีชนิดปัดฟนิก” หมายความว่า วัสดุกัมมันตรังสีซึ่งปัดฟนิกอย่างถาวรในปลอกหุ้มหรือห่อหุ้มอย่างมิดชิดและอยู่ในรูปของแข็ง โดยปลอกหุ้มหรือวัสดุห่อหุ้มต้องสามารถป้องกันการรั่วของวัสดุกัมมันตรังสีภายใต้สภาวะการใช้งานปกติ และสภาวะที่อาจเกิดเหตุพิศพลาดขึ้นได้

“ครึ่งชีวิต” หมายความว่า ระยะเวลาที่วัสดุกัมมันตรังสีลดกัมมันตภาพลงครึ่งหนึ่ง โดยกระบวนการสลายตัว

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้อ ๒ กากกัมมันตรังสีสามารถจำแนกประเภทตามค่ากัมมันตภาพและค่าครึ่งชีวิต ดังนี้

(๑) กากกัมมันตรังสีระดับรังสีต่ำมาก ได้แก่ กากกัมมันตรังสีที่มีระดับกัมมันตภาพต่อปริมาณหรือกัมมันตภาพรวมเท่ากับหรือต่ำกว่าเกณฑ์ปลอดภัย

(๒) กากกัมมันตรังสีระดับรังสีต่ำ ครึ่งชีวิตสั้น ได้แก่ กากกัมมันตรังสีที่มีค่าครึ่งชีวิตน้อยกว่าหนึ่งร้อยวัน การสลายตัวและลดระดับกัมมันตภาพต่อปริมาณหรือกัมมันตภาพรวมต่ำกว่าเกณฑ์ปลอดภัยภายในเวลาสามปี

(๓) กากกัมมันตรังสีระดับรังสีต่ำและปานกลาง ครึ่งชีวิตสั้น ได้แก่ กากกัมมันตรังสีที่ให้รังสีบีตาหรือแกมมา มีค่าครึ่งชีวิตตั้งแต่หนึ่งร้อยวัน แต่น้อยกว่าสามสิบปี และเมื่อเก็บไว้สามปียังคงมีระดับกัมมันตภาพต่อปริมาณหรือกัมมันตภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ปลอดภัย หรือกากกัมมันตรังสีที่ให้รังสีแอลฟามีระดับกัมมันตภาพต่อปริมาณต่ำกว่า ๔๐๐ เบ็กเคอเรลต่อกรัม และมีระดับกัมมันตภาพรวมในแต่ละหีบห่อต่ำกว่า ๔,๐๐๐ เบ็กเคอเรล

(๔) กากกัมมันตรังสีระดับรังสีต่ำและปานกลาง ครึ่งชีวิตยาว ได้แก่ กากกัมมันตรังสีที่มีระดับกัมมันตภาพต่อปริมาณหรือกัมมันตภาพรวมสูงกว่ากากกัมมันตรังสีตาม (๓) และเป็นกากกัมมันตรังสีที่ให้ความร้อนไม่เกิน ๒ กิโลวัตต์ต่อลูกบาศก์เมตร

(๕) กากกัมมันตรังสีระดับรังสีสูง ได้แก่ กากกัมมันตรังสีที่มีระดับกัมมันตภาพต่อปริมาณหรือกัมมันตภาพรวมสูงกว่ากากกัมมันตรังสีตาม (๔) และเป็นกากกัมมันตรังสีที่ให้ความร้อนมากกว่า ๒ กิโลวัตต์ต่อลูกบาศก์เมตร

ข้อ ๓ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจัดการกากกัมมันตรังสีอย่างน้อยหนึ่งคน ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งการเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจัดการกากกัมมันตรังสีตามความในวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ดังกล่าว

ข้อ ๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ ลักษณะทางกายภาพและทางเคมี ค่ากัมมันตภาพของกากกัมมันตรังสี และสถานที่เก็บกากกัมมันตรังสี พร้อมทั้งแจ้งวิธีการจัดเก็บ บำบัด ขจัด และขนส่งตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต และต้องแจ้งรายละเอียดดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อไปอีกตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๕ ผู้รับใบอนุญาตต้องคัดแยก รวบรวม บรรจุกากกัมมันตรังสีลงในภาชนะและปิดฉลากตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๖ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีสถานที่สำหรับจัดเก็บกากกัมมันตรังสีก่อนการบำบัด พร้อมทั้งอุปกรณ์อื่นที่จำเป็นที่สามารถให้ความปลอดภัยทางรังสี โดยคำนึงถึงชนิด ปริมาณ ลักษณะทางกายภาพและทางเคมี และค่ากัมมันตภาพของกากกัมมันตรังสีที่จัดเก็บในสถานที่นั้น

ลักษณะ ขนาด และที่ตั้งของสถานที่ รวมทั้งอุปกรณ์ตามความในวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๗ ผู้รับใบอนุญาตต้องบำบัดกากกัมมันตรังสีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ดังนี้

(๑) กากกัมมันตรังสีตามข้อ ๒ (๑) ให้ระบายเข้าสู่ระบบระบายน้ำทิ้ง หรือขจัดรวมกับมูลฝอยทั่วไป ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) กากกัมมันตรังสีตามข้อ ๒ (๒) ให้เก็บในภาชนะและสถานที่ตามที่คณะกรรมการกำหนดในข้อ ๕ และข้อ ๖ เพื่อให้สลายตัวเป็นระยะเวลาอย่างน้อยสิบเท่าของค่าครึ่งชีวิตก่อนปฏิบัติตาม (๑)

(๓) เมื่อดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้รายงานตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ดำเนินการตาม (๑) และต้องเก็บรายงานดังกล่าวไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

ข้อ ๘ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเตรียมกากกัมมันตรังสีตามข้อ ๒ (๓) (๔) และ (๕) เพื่อนำส่งกากกัมมันตรังสีดังกล่าวไปยังสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ เพื่อดำเนินการบำบัด และขจัดตามวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) กรอกแบบขอรับบริการตามแบบที่สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติกำหนด

(๒) บรรจุกากกัมมันตรังสีลงในภาชนะตามชนิดและขนาดที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) ปิดฉลากตามข้อ ๕

ข้อ ๕ ผู้รับใบอนุญาตต้องขนส่งกากกัมมันตรังสีที่ได้จัดเตรียมไว้ตามข้อ ๘ ไปยังสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติเพื่อการบำบัดหรือขจัด โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่เป็นกากกัมมันตรังสีที่เกิดจากการใช้หรือหมดเปลืองไปของต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึก ให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ถอด ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะการผนึกของภาชนะบรรจุต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกที่หมดอายุการใช้งานแล้ว ให้แตกต่างไปจากสภาพที่เป็นอยู่เมื่อเริ่มมีการครอบครองต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกนั้น

(๒) ห้ามโอนหรือส่งมอบการครอบครองให้แก่บุคคลอื่น เว้นแต่บุคคลผู้รับมอบการโอนหรือการส่งมอบการครอบครองจะเป็นผู้รับใบอนุญาตให้ใช้หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกนั้น ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

(๓) ทำสัญญากับผู้ขายต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกนั้นในขณะสั่งซื้อ เพื่อส่งคืนกากกัมมันตรังสีตามข้อ ๒ (๔) และ (๕) ที่เกิดจากต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึก และต้องนำส่งสำเนาเอกสารสัญญาดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาประกอบการออกใบอนุญาตให้นำเข้าต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกนั้น

(๔) แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงการหมดสภาพการใช้งานของต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ต้นกำเนิดรังสีชนิดปิดผนึกนั้นหมดสภาพการใช้งาน

(๕) จัดเก็บกากกัมมันตรังสีในสถานที่ที่สามารถให้ความปลอดภัยทางรังสี และให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ไม่มีผลการดำเนินการตาม (๒) ต้องส่งกากกัมมันตรังสีนั้นคืนไปยังผู้ผลิตโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงการหมดสภาพการใช้งาน และต้องนำส่งสำเนาหลักฐานการส่งคืนดังกล่าวต่อสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติภายในสิบห้าวันนับแต่วันส่งคืนกากกัมมันตรังสีนั้น

ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตาม (๓) ได้ ให้นำส่งกากกัมมันตรังสีไปยังสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติเพื่อดำเนินการบำบัดและขจัด โดยต้องปฏิบัติตามข้อ ๘ และข้อ ๕ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่กากกัมมันตรังสีสูญหายหรือถูกลักขโมย หรือมีเหตุฉุกเฉินทางรังสีเกิดขึ้นกับกากกัมมันตรังสี ให้รายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยพลัน แล้วจัดทำรายงานเกี่ยวกับการสูญหายหรือถูกลักขโมย หรือการเกิดเหตุฉุกเฉินทางรังสีดังกล่าวเป็นหนังสือเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานปริมาณเพื่อสันติภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ทราบเหตุ

ข้อ ๑๒ ผู้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าบริการบำบัดและขจัดกากกัมมันตรังสีตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๑๓ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

พินิจ จารุสมบัติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีการผลิตและใช้วัสดุนิวเคลียร์พิเศษพลังงานปรมาณู วัสดุพลอยได้ หรือวัสดุต้นกำลัง และกระทำด้วยประการใดๆ แก่วัสดุดังกล่าวให้พ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติในทางเคมีมากขึ้น อันเป็นเหตุให้เกิดกากกัมมันตรังสีจำนวนมาก สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากกัมมันตรังสีเพื่อเป็นมาตรการควบคุมการจัดการกากกัมมันตรังสีให้มีประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้